

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ РИНКУ АНТИАНЕМІЧНИХ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ

Вальдовський А.О., Мнушко З.М.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

mnushko.nfau@gmail.com

В умовах сучасних динамічних ринкових відносин конкурентоспроможна діяльність підприємств, у тому числі й фармацевтичних, майже неможлива при відсутності всебічної інформації про ринок та його окремі показники. Одним із таких показників є ринковий потенціал, який комплексно характеризує виробничі та споживчі властивості ринку. На сьогоднішній день залишається актуальним питання розробки системних підходів щодо оцінки маркетингового потенціалу фармацевтичного ринку з урахуванням усіх факторів, під впливом яких він формується. Серед цих чинників важливе місце посідають фактори зовнішнього середовища, які в першу чергу впливають на діяльність окремих підприємств та, відповідно, і на динаміку ринку в цілому. У зв'язку з цим метою даної роботи є виявлення специфічних факторів макросередовища, які впливають на формування потенціалу на прикладі ринку антианемічних лікарських препаратів (ААЛП), які є засобами супутньої терапії багатьох захворювань та фізіологічних станів.

На сьогоднішній день найбільшим впливом як на фармацевтичний ринок в цілому, так і на його окремі сегменти відзначаються фактори політико-правового середовища. Посилення державного регулювання на фармацевтичному ринку значно змінює окремі аспекти діяльності фармацевтичних і аптечних підприємств. Наприклад, впровадження законопроекту щодо ліцензування імпорту може призвести до скорочення асортименту імпортованих препаратів на фармацевтичному ринку, в тому числі й антианемічних лікарських засобів. Станом на кінець 2012 року частка ААЛП вітчизняного виробництва від загального асортименту становила лише 29%. Окрім того, за

АТС–класифікацією існує багато груп п'ятого рівня, які представлені лише імпорнтними препаратами, тобто не мають вітчизняних аналогів. До таких груп відносяться: В03А D – препарати заліза в комбінації з фолієвою кислотою, В03А Е01– залізо, вітамін В12 та фолієва кислота, В03Х А02 – дарбепоедин альфа. Також варто відзначити, що серед препаратів заліза до Національного переліку основних лікарських засобів і виробів медичного призначення входить лише імпорнтний препарат «Тардиферон», а серед вітчизняних лікарських засобів у цьому переліку присутні тільки препарати фолієвої кислоти. Переважна більшість імпорнтних ААЛП також відмічається й у Державному формулярі лікарських засобів. Тобто у випадку скорочення імпорту препаратів даної групи може виникнути складна ситуація щодо пошуку препаратів–замінників. Також, на думку фахівців, процедура ліцензування імпорту спричинить збільшення цін на лікарські засоби через збільшення витрат виробників на проведення повного лабораторного аналізу всіх серій лікарських препаратів, які імпортуються на територію України, що призведе до зниження рівня їх доступності для населення. Дані обставини можуть негативно вплинути на зростання потенціалу ринку ААЛП. З іншого боку, привертає увагу державна регуляторна політика стосовно промоційної активності фармацевтичних виробників, яка характеризується поступовим обмеженням діяльності медичних представників. Переважна більшість ААЛП відноситься до рецептурної групи, тому єдину цільову аудиторію в даному випадку складають саме лікарі. Відповідно, зниження рівня промоції фахівців з боку медичних представників може призвести як до суттєвих змін у структурі загального обсягу продажів ААЛП, так і до зменшення впливу лікарів на потенційних споживачів, що наприкінці призведе до зниження ринкового потенціалу.

На формування ринкового потенціалу також значно впливають фактори економічного середовища країни. У сучасних умовах обмежена доступність лікарських препаратів внаслідок недостатнього обсягу фінансування системи охорони здоров'я. За підсумками 2012 року державні закупівлі лікарських засобів складають лише 15% від загального обсягу ринку. Врахо-

вуючи те, що антианемічні лікарські препарати призначаються лікарями як засоби супутньої терапії при багатьох захворюваннях, можна припустити, що обсяг державної закупівлі препаратів даної групи значно менший за середні показники госпітальних продажів на фармринку в цілому. Також доцільно звернути увагу на наступні макроекономічні показники: динаміка валового внутрішнього продукту у 2012 році становить + 0,2%, індексу споживчих цін – мінус 0,2%, індексу цін на фармацевтичну продукцію + 1,7%, індексу цін на антианемічні лікарські препарати + 1,3%, реальної заробітної плати + 14,7%. Розглядаючи дані показники у комплексі, можна зробити висновки, що ситуація стосовно доступності ААЛП відносно покращується. Доказом цього є значне збільшення споживання більш дорогих лікарських препаратів у порівнянні з дешевими у 2012 році, що позитивно впливає на зростання ринкового потенціалу.

Розглядаючи демографічні фактори, варто звернути увагу на статеву–вікову структуру населення. На формування потенціалу ринку ААЛП значно впливає чисельність населення наступних категорій: діти віком до 14 років, жінки дітородного віку, особи похилого віку, оскільки саме в цих групах потреба в ААЛП є найбільшою. Серед факторів науково–технічного середовища необхідно виділити розробку вітчизняними виробниками препаратів–аналогів імпортних ААЛП, наявних на українському фармацевтичному ринку. За цих умов доступність та споживання ААЛП може значно збільшитися, внаслідок чого зростатиме й потенціал ринку.

Таким чином, показано доцільність урахування впливу наведених факторів на формування потенціалу ринку антианемічних лікарських препаратів. У зв'язку з цим, метою подальших досліджень є моніторинг динаміки ринкових показників під впливом вище зазначених факторів, результати якого доцільно залучити до розробки комплексної моделі формування маркетингового потенціалу ринку ААЛП.